UNIVERSITÄTS
BIBLIOTHEK
WUPPERTAL

BERGISCHE
UNIVERSITÄT
WUPPERTAL

Universitätsbibliothek Wuppertal

Lukianu Hapanta

Lucianus <Samosatensis>

Basileæ, [1619]

Decretum Bona fortuna

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-1433

Visual Library

ΨΗΦΙΣΜΑ ἈΓΑΘῊ ΤΎΧΗ.

Μόμου καὶ Διός.

Ἐκκλησίας ἐννόμου ἀγομένης, ἑβδόμῃ ἱσταμένου ὁ Ζεὺς ἐπρυτάνευε, καὶ προήδρευε Ποσειδῶν, ἐπεστάτει Ἀπόλλων, ἐγραμμάτευε Μῶμος τῆς νυκτὸς, καὶ ὁ Ὕπνος τὴν γνώμην εἶπεν. Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν ξένων, οὐ μόνον Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ βάρβαροι, οὐδαμῶς ἄξιοι ὄντες κοινωνεῖν ἡμῖν τῆς πολιτείας, παρεγγραφέντες οὐκ οἶδ᾽ ὅπως, καὶ θεοὶ δόξαντες, ἐμπεπλήκασι μὲν τὸν οὐρανὸν, ὡς μεστὸν εἶναι τὸ συμπόσιον ὄχλου ταραχώδους πολυγλώσσων τινῶν καὶ ξυγκλύδων, ἐπιλέλοιπε δὲ ἡ ἀμβροσία καὶ τὸ νέκταρ, ὥστε μνᾶς ἤδη τὴν κοτύλην εἶναι διὰ τὸ πλῆθος τῶν πινόντων·

οἱ

DECRETVM BONA fortuna.

Momi & Iouis.

Concilio legitimè coacto, ſeptima die menſis inſtantis Iupiter conſulatum agebat: Neptunus præſidem, Apollo præfectum: Momus ſcribæ officio fungebatur noctu, & Somnus dixit ſententiam: Quoniam multi ex peregrinis non Græci tantùm, verumetiam Barbari, nequaquam digni exiſtentes cœleſtis Reipublicæ, communi nobiſcum participatione, nothi & ſubdititij, haud ſcio quônam modo etiam dij eſſe contendentes, cœlum angulatim compleuerunt, ita vt ſympoſium tumultuoſis turbis plenum ſit obſtrepente paſſim diuerſilingui & vndique accerſita multitudine: defecit autem ambroſiæ & nectaris copia, adeò vt mea iam coëmendus ſit ſextarius, propter bibentium multitudinem:

οἱ δ᾽ ὑπὸ αὐθαδείας παρωσάμενοι τοὺς παλαιούς τε καὶ ἀληθεῖς θεοὺς, προεδρείας ἠξιώκασιν, ἑαυτοὺς παρὰ πάντα τὰ πάτρια, καὶ ἐν τῇ γῇ προτιμᾶσθαι θέλουσι, δεδόχθω τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ ξυνελεγῆναι μὲν ἐκκλησίαν ἐν τῷ Ὀλύμπῳ, περὶ τροπὰς χειμερινάς· ἑλέσθαι δὲ ἐπιγνώμονας, τελείους θεοὺς ἑπτά· τρεῖς μὲν ἐκ τῆς παλαιᾶς βουλῆς, τῆς ἐπὶ Κρόνου, τέτταρας δὲ ἐκ τῶν δώδεκα, καὶ ἐν αὐτοῖς τὸν Δία. τούτους δὲ τοὺς ἐπιγνώμονας, αὐτοὺς μὲν καθέζεσθαι ὀμόσαντας τὸν νόμιμον ὅρκον, τὴν Στύγα. τὸν Ἑρμῆν δὲ κηρύξαντα ξυναγαγεῖν ἅπαντας, ὅσοι ἀξιοῦσι ξυντελεῖν εἰς τὸ ξυνέδριον. τοὺς δὲ ἥκειν μάρτυρας ἐπαγομένους ἐνωμότους, καὶ ἀποδείξεις τοῦ γένους. τοὐντεῦθεν δὲ, οἱ μὲν παρίτωσαν καθ᾽ ἕνα, οἱ δὲ ἐπιγνώμονες ἐξετάζοντες, ἢ θεὸς

ſed enim illi quæ ſunt procacitate & immodeſtia, dijs veris & antiquis loco motis, ſemet ipſi primis dignantur accubitibus, præter omnem morem patrium, ad hæc in terris quoque ante alios honorari contendunt: viſum eſt curiæ & populo, vt ad hyberna ſolſtitia cogatur in Olympo concilium. ſeptem autem ad cognoſcendum appoſiti eligantur Dij perfecti: tres quidem ex curia veteri, quæ Saturno regnante conſtituta eſt: quatuor autem [a] ex duodecim, quorum in numero vnus erit Iupiter. Cæterùm qui electi erunt arbitri, ipſi ad cognoſcendum cauſam ſeſſum eant, dicto priùs iuramento legitimo, nimirum [b] Styge. At Mercurius proclamato præconio vniuerſos in concionem congreget. quicunque in deorum concilium legitimè admitti poſtulant. Veniant autem illi adductis iuratis teſtibus, & certi generis iudicijs. Deinde illi in vnum locum commeent: verùm arbitri accuratè expendentes,

aut

ἢ θεοὺς εἶναι ἀποφανοῦνται, ἢ καταπέμψουσιν ἐπὶ τὰ σφέτερα ἠρία, καὶ τὰς θήκας τὰς προγονικάς. ἢν δέ τις ἁλῷ τῶν ἀδοκίμων, καὶ ἅπαξ ὑπὸ τῶν ἐπιγνωμόνων ἐκκριθέντων ἐπιβαίνων τοῦ οὐρανοῦ, ἐς τὸν Τάρταρον ἐμπεσεῖν τοῦτον. ἐργάζεσθαι δὲ τὰ αὐτοῦ ἕκαστον, καὶ μήτε τὴν Αθηνᾶν ἰᾶσθαι, μήτε τὸν Ασκληπιὸν χρησμῳδεῖν, μήτε τὸν Απόλλω τοσαῦτα μόνον ποιεῖν, ἀλλ' ἕν τι ἐπιλεξάμενον, μάντιν ἢ κιθαρῳδὸν, ἢ ἰατρὸν εἶναι· τοῖς δὲ φιλοσόφοις προειπεῖν, μὴ ἀναπλάττειν καινὰ ὀνόματα, μηδὲ ληρεῖν περὶ ὧν οὐκ ἴσασιν. ὁπόσοι δὲ ἤδη ναῶν ἢ θυσιῶν ἠξιώθησαν, ἐκείνων μὲν καθαιρεθῆναι τὰ ἀγάλματα, ἐντεθῆναι δὲ ἢ Διὸς ἢ Ηρας ἢ Απόλλωνος, ἢ τῶν ἄλλων τινός. ἐκείνοις δὲ τάφον χῶσαι τὴν πόλιν, καὶ στήλην ἐπιστῆσαι ἀντὶ βωμοῦ. ἢν δέ τις παρακούσῃ τοῦ

aut deos illos declarabunt, aut ad ſua ſepulchra & maiorum tumulos ablegabunt. Si verò quiſpiam ex obſcuris & reprobatis comprehenſus fuerit, & ſemel ab arbitris condemnatus in cœlum aſcenderit, ille per præceps in Tartarum corruat. Præterea quiſque exerceat ſua commercia, neque Minerua rei medicæ intenta ſit, neque Aeſculapius dandis oraculis vacet aut ſeruiat, neque Apollo tanta ſoli ſibi obeunda vendicet, ſed vna re quapiam electa, aut vatem aut citharœdũ, aut medicum agat. Porrò autem philoſophis dicetur, ne noua ſubinde fingendo comminiſcantur nomina, neque de ijs quorum imperiti ſunt, nugentur. In quorumcunque autem honorem aut cultum templa aut ſacra conſtituta ſunt, illorum imagines ſubuertantur, earumque loco, aut Iouis, aut Iunonis, aut Apollinis, aut alterius cuiuſpiam erigatur. Illis autem vrbs congeſta terra ſepulchrum accumulet, & aræ loco ſtatuam reponat. Quòd ſi

τοῦ κηρύγματος, καὶ μὴ ἐθελήσῃ ἐπὶ τοὺς ἐπιγνώμονας ἐλθεῖν, ἐρήμην αὐτοῦ καταδιαιτησάντων. Ζεύς. τοῦτο μὲν ἡμῖν τὸ ψήφισμα δικαιότατον, ὦ Μῶμε, καὶ ὅτῳ δοκεῖ, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα, μᾶλλον δὲ οὕτω γιγνέσθω· πλείους γὰρ, οἶδ' ὅτι ἔσονται οἱ μὴ χειροτονήσοντες· ἀλλὰ νῦν μὲν ἄπιτε, ὁπόταν δὲ κηρύξῃ ὁ Ἑρμῆς, ἥκετε κομίζοντες ἕκαστος ἐναργῆ τὰ γνωρίσματα, καὶ σαφεῖς τὰς ἀποδείξεις, πατρὸς ὄνομα καὶ μητρὸς, καὶ ὅθεν καὶ ὅπως θεὸς ἐγένετο, καὶ φυλὴν καὶ φράτορας ὡς ὅς τις ἂν μὴ παράσχηται, οὐδὲν μελήσει τοῖς ἐπιγνώμοσιν, εἰ νεὼν τις μέγαν ἐπὶ γῆς ἔχει, καὶ εἰ οἱ ἄνθρωποι θεὸν αὐτὸν εἶναι νομίζουσιν.

quis præconio dicto audiens eſſe noluerit, arbitrorumq́ examen & cenſuram ſubire recuſârit, ille indicta cauſa condemnetur IVP. *Iuſtiſſimum equidem decretum eſt illud, ô Mome: & qui ſuffragatur huic, manum protendat. Atqui potius ita fiat. Complures enim noui futuros, qui ſua non ſunt adiecturi ſuffragia. Verùm in præſens abite. Cæterùm in concionẽ accerſiti à Mercurio venite, adferentes vnuſquiſque cognitiones claras, & manifeſtas comprobationes, matris & patris nomen, & vnde oriundus ſit: tum quomodo diuinitatem adeptus ſit, ad hæc tribum quoque & curiales. Verumenimuerò qui præſtò non fuerit, parum curæ erit arbitris, tametſi ille in terris ingens delubrum habuerit, ac homines eundem deum eſſe exiſtimauerint.*

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a EX DVODECIM.] *Duodecim erant dij ſelecti, qui maiores Gentium dij vocabantur. Iuno, Veſta, Minerua, Ceres, Ve-*

ves, Venus, Diana, Iupiter, Mars, Mercurius, Neptunus, Vulcanus, Apollo. b Styge.] *Styx fluuius infernalis à poëtis fingitur à mœſtitia dictus, quem à ſuperis manare nonnulli ſentiunt, inter quos eſt & Statius, dum canit:*

Eſt Pheneos nigro Styge mittere credita Diti.

Stygiam autem paludem iurare grauiſsimum dijs iusiurandum, Odyſs. 5.

ΤΑ ΠΡΟΣ ΚΡΟΝΟΝ. *SATVRNALIA,*

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

SAturnalia, feſta Romæ fuerunt in honorem Saturni inſtituta, quæ menſe Decembri, initio à decimoſexto calend. Ianuarij facto, per proximos dies ſeptem peragebantur. In ijs neque bella gerenda ſuſcipiebantur, neque pœnæ à nocentibus ſumebantur, ſed licebat ſeruis, pileatis (quod ſignum libertatis erat) per vrbem liberè vagari, atq; aleæ vacare, & cum ipſis dominis etiam cibum capere. Pauperes autem à diuitibus conuiuijs quoque accipiebantur, ijdemq; inter ſe dona mittebant: quorum quæ mittebantur, xenia: quæ verò referebantur, apophoreta vocabant. Id quod cùm ex alijs ſcriptoribus, tum ex Martiale præcipuè apparet, qui poſtremos ſuos libros illorum titulis inſcripſit quoque. Quoniam igitur tum (vt eſt veriſimile, omniaque in deterius abeunt tempore) pauperes à diuitibus non eodem modo vt à principio, æqualiter accipiebantur, vinoque alij viliore, atque epulis vixdum guſtatis, ſemiieiuni & eſurientes interim è conuiuio diſcedebant: deinde neque munera eodem precio, quo olim, referebat. occaſionem inde ſumpſiſſe Lucianus videtur, vt conſuetudinem illam pro ſuo iure ac modo exagitaret, atque hæc, tanquam & ipſa Saturnalicia quædã munera, legẽda proponeret. Quanquã neq; hic ab ingenio ſuo quicq̃ recedit, pariterq; & deos & homines more ſuo inceſſit.

Nam

Nam Saturni fabulam neq; perſequitur, & vecordiam ipſius coarguit, vt qui pro liberis ſaxa deuorârit, & compedibus vinctus degat, à Ioue regno depulſus. Et Iouem ipſum accuſat, vt qui citra delectum & inæqualiter bona fortunasq; hominibus diſtribuat, malos euehendo, & contrà bonos deprimendo. Atque hæc ſummatim per tota Saturnalia tractantur. Cæterùm primo hoc Dialogo ritum & originem ſacri huius potiſſimùm tradit, ficto Sacerdotis & Saturni colloquio, quorum alter quidem diuitias à Deo poſtulat: alter autem dum diuitias largiri, ſuæ poteſtatis eſſe negat, interea quatenus ipſe regnet, & quid præſtare ſoleat, denique cur hoc feſtum inſtitutum ſit, exponit, refutata interim etiam fabula quæ de liberis deuoratis, & amiſſione regni, & captiuitate ipſius vulgò iactatur. In ſequenti autem Chronoſolone, leges Saturnaliorum conſtituit, primam videlicet de ritu ac modo peragendi feſti, & de ijs quæ in eo agere fas ſit. Secundam de accipiendis atque tractandis pauperibus, deque muneribus à diuitibus ijſdem mittendis. Poſtremam de modo & ratione conuiuiorum, quæ apponi videlicet debeant, & quantum à quoque bibi, & quouſque ludo vtendum ſit. Et hæc omnia cum longa præfatione, qua legibus hiſce authoritatem à perſona & mandato ipſius Dei parat. Inſcribitur autem Chronoſolon, vt videtur, ab exemplo quòd eodem modo & apud Athenienſes olim Solon ille leges dictauit. Poſt hæc in epiſtolis, in prioribus quidem de mutandis rebus, & inſtituenda æqualitate agitur. Nam pauper quiſpiam petit à Saturno, vt cum diuitibus agat, quo depoſitis in medium opibus, ex æquo ſe quoque frui illis patiantur, aut certas vtique veſtes & pecunias, & cætera ad feſtum peragendum pauperibus mittant. Primùm quia abſurdum & inconueniens ſit, ita inæqualiter agere: deinde quòd contra vetus exemplum, quo Saturni temporibus omnia æqualia fuiſſe perhibeantur: addita etiam collatione diuitum, & hypotypoſi quadam

dam morum ac vitæ illorum. Poſtremò comminantes ſe omnia mala illis imprecaturos eſſe, niſi hæc quæ petant, fiant. Contrà autem Saturnus increpat pauperem, qui ea à ſe poſtulet, quæ ſuæ poteſtatis non ſint, ſed tamen reſpondet, ſe cum diuitibus hoc nomine agere velle: addita poſt hæc longa commonitione, qua pauperes, vt ſua ſorte contenti ſint, hortatur, oſtendens plus moleſtiæ & periculorum diuitias quàm voluptatis ſecum habere. In poſterioribus autem agunt inter ſe Saturnus & diuites de æqualitate in cœnis habenda: ac prior quidem Saturnus exponit diuitibus quæ à pauperibus ad ſe ſcripta ac poſtulata fuerint, admonens illos, vt benigniores erga ipſos ſe gerant, atque æqualitatem recipiant, argumentis à ſigno & conſequentibus: tum commodis, ſi faciant, tum periculis, ſi detrectent, adhibitis. Contrà autem diuites extenuata accuſatione pauperum à conſueto, reſpondent, ſe quidem feciſſe pro eo atque æquum & honeſtum fuerit, ſed illos ita immodeſtos & intemperantes ſe gerere, vt eos de cætero omnino excludendos cenſuerint. Veruntamen ex illius conſilio denuò admiſſuros ſe eos eſſe, ſi ex pacto recipiant, ſe nihil contumelioſè aut intemperanter poſthac facturos eſſe.

ΙΕΡΕΥΣ ΚΑΙ Κρόνος.

Ὦ Κρόνε, σὺ γὰρ ἔοικας ἄρχων τό γε νῦν εἶναι, καὶ σοὶ τέθυται, καὶ κεκαλλιέρηται παρ' ἡμῶν, τί ἂν μάλιστα ἐπὶ τῶν ἱερῶν αἰτήσας, λάβοιμι παρὰ σοῦ;

SACERDOS ET Saturnus.

DIC mihi, Saturne, quando tu quidem hoc tempore regnare videris, tibiq́ue & ſacrificatū & litatū eſt à nobis, quid potiſsimùm abs te pro immolatis hoſtijs poſtulare debeam, quod poſtulatum feram?

SAC.